

برنامه ریزی استراتژیک توسعه گردشگری روستایی

(مطالعه موردی: روستای شیخ شبان)

دکتر حمید صابری

استادیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران

مرتضی قائدامینی*

دانشجوی دکتری شهرسازی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران

چکیده

روزبه‌روز مهاجرت روستاییان به دلایل کمبود خدمات و دسترسی به امکانات، افزایش بیکاری، مشکلات فراوان در تأمین هزینه‌های خانوار و عدم مکانیزه شدن روستا، در حال افزایش بوده و راهبردهای گذشته در زمینه توسعه نواحی نتوانسته‌اند در حل مسائل و معضلات به گونه‌ای موفقیت‌آمیز عمل کنند و این در حالی است که جاذبه‌های گردشگری متعددی اعم از طبیعی، تاریخی و فرهنگی در روستاها موجود بوده و به وسیله‌ی گردشگری روستایی که توسعه‌ای همه‌جانبه در ابعاد اقتصادی، فراغتی، مدیریتی، اجتماعی و فرهنگی که کمترین تأثیرات مخرب را بر روستا دارد سعی در کاهش نرخ بیکاری، توانمندسازی خانوار روستایی، درآمدزایی، کاهش مهاجرت، افزایش میزان دسترسی به خدمات و امکانات داشته است. هدف پژوهش حاضر، بررسی عوامل درونی نقاط (قوت‌ها و ضعف‌ها) و بیرونی نقاط (فرصت‌ها و تهدیدها) در روستای شیخ شبان با استفاده از تکنیک SWOT می باشد که با ارزیابی عوامل داخلی و خارجی محدوده توسط ماتریس ارزیابی موقعیت و اقدام استراتژیک، راهبردهایی ارائه شده است.

براساس تجزیه تحلیل‌های صورت گرفته در تحقیق نشان می دهد که جهت تأکید بر رفع آسیب پذیری حوزه ی مطالعه شده، استراتژی‌های اقتضایی یا تنوع (ST) در اولویت برنامه های توسعه ی گردشگری روستای شیخ شبان قرار گیرد.

واژه های کلیدی: گردشگری روستایی، توسعه روستایی، رویکرد راهبردی، تکنیک SWOT، روستای شیخ شبان

مقدمه

گسترش روزافزون مهاجرت‌های روستایی، از سویی منجر به کاهش درآمد خانوارهای روستایی و افول کشاورزی شده و نیاز روزافزون به تقویت نقاط قوت و رفع نقاط ضعف، در نواحی روستایی احساس می‌شود تا به منظور دستیابی توسعه پایدار روستایی، امکان بهره‌مندی روستاییان از «معیشت پایدار» و توسعه‌ی متوازن نواحی فراهم گردد، که این خود بهبود کیفیت زندگی و رضایتمندی روستایی را به همراه دارد (پورجعفر و همکاران، ۱۳۹۱) از سوی دیگر، برنامه‌ریزی توسعه روستایی نیازمند فرآیند ارزیابی و بازنگری در حوزه اندیشه انتقادی توسعه روستایی است تا امکان شکل‌گیری بهترین راهکارهای مداخله در نواحی روستایی، برای کارآمدی نتایج حاصل از روند برنامه‌ریزی توسعه فراهم آید. التفات به جایگاه صنعت گردشگری در توسعه روستایی، از آن رو اهمیت دارد که می‌توان با بهره‌گیری مناسب از منابع طبیعی و انسانی، علاوه بر امکان رشد اقتصادی، به ترویج بخش کشاورزی و تولید صنایع دستی محلی پرداخت و گامی در مسیر بهبود شرایط زیست‌محیطی و پاسداشت موارث فرهنگی، بومی و آداب و رسوم محلی در روستاها برداشت به نقل از: (افتخاری و همکاران، ۱۳۸۹؛ میرکتولی و همکاران، ۱۳۸۹ و شارپلی، ۱۳۸۰). محیط شکل‌دهنده و گسترش‌دهنده‌ی بسیاری از جاذبه‌های گردشگری بوده و از سویی پیشبرد توسعه جریان گردشگری خود سبب ارتقاء کیفیت‌های محیطی می‌گردد. توجه به ابعاد محیطی در توسعه گردشگری روستایی به منظور توسعه جوامع محلی و روستایی نیازمند شناخت و معرفی توان‌ها و پتانسیل‌ها، سپس شناسایی مشکلات و تهدیدهای ساختاری - کارکردی آنان بوده و خود به عنوان عاملی برای توسعه این نواحی مطرح است. از این رو در راستای خط مشی توسعه گردشگری، با علم بر نقاط قوت و ضعف‌ها به دنبال ایجاد فرصت‌ها و تعدیل تهدیدها، با رویکردی جامع، نظام وار و هدفمند (راهبردی)، و در ضمن شناخت و ارزیابی توانایی‌ها و تنگناهای محیطی موجود در نواحی روستایی، با بهره‌گیری از روش‌های علمی رایج در حوزه برنامه‌ریزی منطقه‌ای پیشنهاداتی را برای دستیابی به این مهم ارائه می‌کند به نقل از: (غفاری و همکاران، ۱۳۹۰ و بهرامی، ۱۳۹۰). به منظور توسعه پایدار روستایی و برخورداری روستاییان از معیشت پایدار، می‌توان از فعالیت‌های مکمل کشاورزی در روستاها بهره‌گرفت که در این میان گردشگری روستایی بستر افزایش درآمد خانوارهای روستایی، اشتغال‌زایی و جلوگیری از مهاجرت‌های روستایی را در راستای بهبود کیفیت زندگی و توزیع متعادل خدمات و تسهیلات رفاهی در روستا فراهم می‌کند به

نقل از: (میرزایی، ۱۳۸۸؛ اکبری سامانی و همکاران، ۱۳۹۱؛ سقایی و همکاران، ۱۳۹۲، و ارشاد و همکاران، ۲۰۱۰).

بنابراین براساس مطالب بیان شده، با توجه به قابلیت ها و جاذبه های گردشگری روستای شیخ شبان، ضرورت توسعه گردشگری در این روستا با رفع کمبودها و مشکلات می باشد که در جدول ذیل ارائه شده است.

جدول شماره (۱): کمبودهای و نواقص موجود در روستای شیخ شبان

عوامل	پاسخگوی نیاز کنونی می باشد	پاسخگوی نیاز کنونی یا آتی نمی باشد
خدمات زیربنایی	آب، برق، گاز، تلفن مناسب	-
تاسیسات زیربنایی	نزدیکترین پمپ بنزینی که در فاصله ۱۵ کیلومتری شهر بن وجود داشته، فاصله آن تا روستا مناسب می باشد.	-
خدمات درمانی	در حال حاضر در سطح روستا یک باب خانه بهداشت وجود دارد.	آتی: در صورت بالا رفتن حجم گردشگر در سطح منطقه نیاز به یک مرکز امداد رسانی بین جاده ای در نزدیکی روستای شیخ شبان است.
مراکز رفاهی - اقامتی	هم اکنون در اطراف امامزاده روستا در اطراف آن محوطه سازی شده و در سطح روستا تعدادی اهالی روستا خانه های خود را تجهیز نموده و در اختیار گردشگران قرار می دهند.	آتی: حداقل به یک مرکز اقامتی (مهمانسرا) نیازمند است و در صورت وجود سرمایه گذار بخش خصوصی یک هتل سه ستاره می توان ضریب ماندگاری گردشگران را بالا برد.
مراکز اداری و انتظامی	-	کنونی: با توجه به حجم بالای گردشگر در روستا نیاز به یک مرکز راهنمای گردشگر در سطح روستا احساس می شود.
پذیرایی	-	کنونی: یکی از مهمترین مشکلات مراکز گردشگری، نبود مراکز پذیرایی مناسب است.

ادامه جدول ۱- کمبودهای و نواقص موجود در روستای شیخ شبان		
عوامل	پاسخگوی نیاز کنونی می‌باشد	پاسخگوی نیاز کنونی یا آتی نمی‌باشد
اقتصادی	در حال حاضر تعدادی از ساکنان این روستا در کارگاههای خاتم‌کاری مشغول فعالیت می‌باشند. که محصولات آنها برای فروش به بازارهای استان اصفهان صادر می‌شود	آتی: ایجاد یک بازارچه محلی در سطح روستا جهت فروش صنایع‌دستی روستا تا حدودی سود ناشی از این فعالیت در سطح روستا باقی خواهند ماند و می‌توان با تجهیز و توسعه کارگاههای موجود این روستا به عنوان قطب خاتم و منبت کاری استان معرفی نمود.

مأخذ: نتایج پژوهش

در این راستا پژوهش حاضر، به بررسی عوامل درونی نقاط (قوت‌ها و ضعف‌ها) و بیرونی نقاط (فرصت‌ها و تهدیدها) در روستای شیخ شبان با استفاده از تکنیک SWOT می‌پردازد که با ارزیابی عوامل داخلی و خارجی محدوده توسط ماتریس ارزیابی موقعیت و اقدام استراتژیک، راهبردهایی ارائه شده است.

پیشینه نظری تحقیق

امروزه تحقیقات گسترده‌ای در زمینه توسعه گردشگری روستایی صورت می‌گیرد، از جمله: باباخانزاده و همکاران در مقاله خود تحت عنوان "ارزیابی اثرات گردشگری بر روستای قوری قلعه" به بررسی اثرات و پیامدهای گردشگری بر روی زندگی ساکنین روستاها در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و کالبدی پرداخته است (باباخانزاده و همکاران، ۱۳۹۱). رحیمی در مقاله خود با عنوان "ارزیابی و اولویت‌بندی جاذبه‌های اکوتوریسم (روستاهای هدف گردشگری استان چهارمحال و بختیاری)" با استفاده از تکنیک AHP، دوازده روستا را بررسی کرده و نه معیار را مورد بررسی قرار داده و سپس روستاها بر اساس امتیازهای جاذبه گردشگری الویت بندی کرده است (رحیمی و همکاران، ۱۳۹۱). سقایی در مقاله "امکان‌سنجی محصول گردشگری روستایی در شهرستان پاوه" با استفاده از تکنیک MS-SWOT به قابلیت سنجی تقاضای گردشگری سه روستا پرداخته و بر اساس ضعف‌ها و قوت‌های روستاها، جاذبه گردشگری را شناسایی کرده‌اند (سقایی و همکاران، ۱۳۹۲). کوباشی با استفاده از ابعاد توسعه پایدار و تکنیک SWOT در مقاله "گردشگری روستایی و توسعه پایدار در هوکایدو" به بررسی قوت‌های درون سازمانی و حمایت از سیاست‌های برون‌سازمانی برای رفع مشکلات منطقه‌ای برای رفع مشکلات اقتصادی روستاها پرداخته است (کوباشی و عبدالله، ۲۰۱۱). پورجعفر در مقاله‌ی "فرا تحلیلی

از ارزیابی رویکردهای توسعه گردشگری روستایی با تاکید بر تحلیل عوامل راهبردی (SWOT) " به بررسی و ارزیابی کیفی رویکردهای گردشگری روستایی، امکان انتخاب بهترین راهکار مداخله در نواحی روستایی پرداخته و تمامی مراحل سیاست‌گذاری و طرح‌ریزی را با التفات به تأثیرات مثبت و تبعات منفی یادآور شده و عقیده دارد که برخورداری از نگاه همه‌جانبه و انعطاف‌پذیر به متغیرها و مؤلفه‌های گردشگری روستایی، در ساختار فعلی اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی و سیاستی ایران، قابل ارزیابی است (پور جعفر و همکاران، ۱۳۹۱). سامانی در مقاله‌ای با عنوان "برنامه‌ریزی راهبردی گردشگری با استفاده از ماتریس IFE و EFE (بخش سامان و شهرکرد)" و بهره‌گیری از تکنیک SWOT راهبردها را شناسایی، امتیازدهی و راهبردهای مؤثر را استخراج کرده است (اکبری سامانی، ۱۳۹۱). رحیمی با استفاده از روش تحلیل سلسله‌مراتبی به الویت‌بندی روستاها بر مبنای جاذبه گردشگری پرداخته و سعی در جذب سرمایه‌گذاران در راستای افزایش گردشگری روستاها دارد (رحیمی و همکاران، ۱۳۹۱). غفاری با بهره‌گیری از روش اسنادی-میدانی، ۲۳۹ نقطه روستایی قابل سکنة را برداشت کرده است و سپس با استفاده از مدل گاتمن، تکنیک آماری ویلیام گاست (t)، مدل تحلیل یک طرفه و آزمون همبستگی پیرسون با استفاده از نرم‌افزار، سطح‌بندی کرده و در نتیجه نقاط قوت و ضعف حوزه‌های گردشگری روستایی را مشخص کرده و پیشنهادهای لازم را در ماتریسی ارائه داده است (غفاری و همکاران، ۱۳۹۰). بر اساس پژوهش خاتون‌آبادی در مقاله‌ای تحت عنوان "سنجش ارکان چهارگانه گردشگری روستایی با استفاده از تکنیک SWOT مطالعه موردی: روستاهای هدف گردشگری استان چهارمحال و بختیاری" از جامعه آماری متشکل از ۱۸ نفر بهره‌برده و عواملی از جمله: نامناسب بودن زیرساخت‌های گردشگری همچون راه دسترسی، اماکن اقامتی و تسهیلات رفاهی و همچنین شناخت نادرست گردشگران از گردشگری روستایی در روستاهای مورد مطالعه، که این مؤلفه را موجب تخفیف آسیب‌پذیری و نیز کاهش تخریب طبیعت بکر و چشم‌اندازهای زیبا به عنوان مهم‌ترین مؤلفه قوت توسعه گردشگری روستایی دانسته است (خاتون‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۰). قادری با استفاده از تکنیک SWOT در مقاله "بررسی توسعه گردشگری روستایی در بخش آسارا شهرستان کرج" راهکارها و پیشنهادهایی را بر اساس توانایی‌ها و پتانسیل‌ها نمونه ارائه داده است (قادری و همکاران، ۱۳۹۰). بهرامی با تکنیک SWOT "عوامل داخلی و خارجی مؤثر بر گردشگری در ابعاد مختلف از جمله: اقتصادی، اجتماعی، اکولوژیک و غیره و راهبردهای مختلف را ارائه داده است (بهرامی، ۱۳۸۹). گلشیری در مقاله‌ای تحت عنوان "برنامه‌ریزی راهبردی نظام زیست‌محیطی روستا با تجزیه و تحلیل

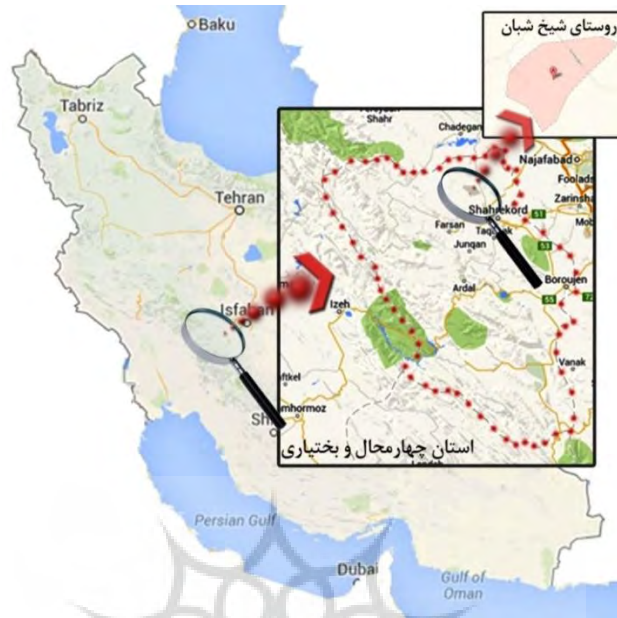
SWOT " با توجه به مفاهیم توسعه پایدار، برنامه‌ریزی راهبردی را بهترین شیوه برای دستیابی به توسعه پایدار برشمرده و با در نظر گرفتن افق بلندمدت و تکنیک SWOT، ماتریس عوامل داخلی و خارجی، الگوی تهاجمی را انتخاب کرده است (گلشیری و همکاران، ۱۳۸۹). از سوئی ابراهیم‌زاده در مقاله "تحلیل عوامل مؤثر بر گردشگری در ناحیه ساحلی چابهار با استفاده از مدل راهبردی SWOT" با توجه به تعداد کثیر جاذبه‌های گردشگری، مشکلات و ضعف‌ها از جمله مشکلات مدیریتی، کمبود زیرساختی و ضعف تبلیغات و قوت‌ها و فرصت‌هایی از جمله همفکری مسئولان و جاذبه طبیعی، ورزشی و تفریحی وجود داشته است (ابراهیم‌زاده، ۱۳۸۹).

روش‌شناسی تحقیق

قلمرو جغرافیایی پژوهش

روستای شیخ شبان واقع در بخش بن در ۴۰ کیلومتری شهرستان شهرکرد، مرکز استان چهارمحال و بختیاری قرار گرفته به مساحتی بالغ بر ۲۰۶۱۶۹ متر مربع، دارای طول جغرافیایی ۳۲.۵۹۴۴۱۳ درجه و عرض جغرافیایی ۵۰.۵۹۵۵۲۰ درجه در شمال غربی، دارای طول جغرافیایی ۳۲.۵۹۵۱۳۶ درجه و عرض جغرافیایی ۵۰.۶۱۶۲۵۰ درجه در شمال شرقی، دارای طول جغرافیایی ۳۲.۵۸۰۵۲۲ درجه و عرض جغرافیایی ۵۰.۵۹۵۴۶۱ درجه در جنوب غربی و دارای طول جغرافیایی ۳۲.۵۸۰۰۸۴ درجه و عرض جغرافیایی ۵۰.۶۱۳۶۹۰ درجه در جنوب شرقی با آب و هوای سردسیری به عنوان نگینی در شهرستان بن می‌درخشد.

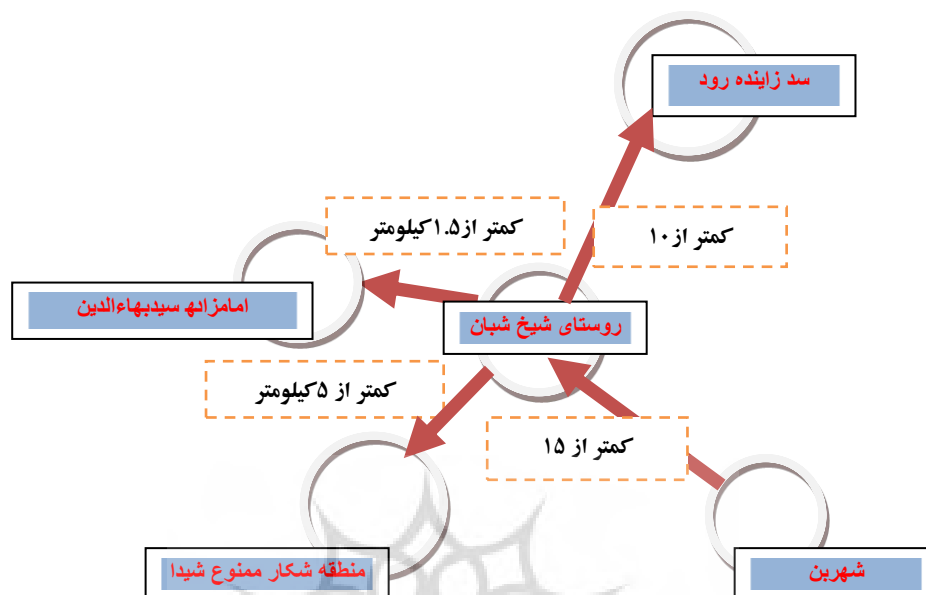
شکل شماره (۱): موقعیت محدوده مورد مطالعه

شکل شماره (۲): تصویری از امام زاده و روستا شیخ شبان

شکل شماره (۳): موقعیت روستا نسبت به جاذبه‌های گردشگری

روش تحقیق

مدل SWOT تحلیلی سیستماتیک را برای شناسایی عوامل و تدوین نوعی راهبرد که بهترین تطابق بین آن‌ها را ایجاد می‌نماید، ارائه می‌دهد. به منظور تدوین راهبرد SWOT شناخت عوامل چهارگانه در جهت رفع ضعف‌ها، تهدیدها و بهبود قوت‌ها و فرصت‌ها امری اجتناب‌ناپذیر تلقی می‌شود که با فهرست نمودن آن‌ها می‌توان جایگاه اکوتوریسم و اثرات زیست‌محیطی آن را در منطقه ارزیابی کرد. در برنامه‌ریزی راهبردی SWOT به عنوان تکنیک مناسب برای شناخت محیط و یافتن پتانسیل‌ها برای دستیابی به آینده مطلوب ارزیابی می‌گردد. (استنچیو، ۲۰۰۸، ۲۱۴۴)

برای این منظور با تشکیل ماتریس SWOT چهار مجموعه از گزینه‌های استراتژیک ایجاد می‌شود. به عبارت دیگر نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدهای اکوتوریسم در توسعه منطقه در چهار حالت کلی SO، WO، ST، WT پیوند داده می‌شوند و مجموعه‌ای از راهبردهای ممکن دسته‌بندی شده و از بین آن‌ها انتخاب می‌شوند (راد، ۲۰۱۲، ۲۵۴). عوامل درونی و بیرونی مشخص شده و به هر یک از معیارها ارزش و ضریب خاصی را بر اساس پرسشنامه (با استفاده از زیف لیکرت) داده شده تا میزان اثرگذاری عوامل مشخص گردد. همچنین میزان اثربخشی راهبردهای کنونی را در نشان دادن واکنش نسبت به عوامل مشخص کرده و در این امر از متخصصین بهره برده شده است. پس از تعیین رتبه،

حال ضریب نهایی هر یک از عوامل را مشخص کرده و ارزش هر رتبه‌ای که به هر عامل داده شده را در ضریب ثانویه ضرب کرده و ضریب نهایی هر عامل به دست آورده شده است. پس از محاسبه ضریب نهایی هر عامل، ضرایب را با هم جمع کرده تا ضریب نهایی هر بخش (قوت، ضعف، فرصت و تهدید) مشخص گردد. عوامل با ضرایب بالا اهمیت بیشتری داشته و می‌تواند در توسعه و پیشبرد اهداف موثر باشد. (قادری و همکاران، ۱۳۹۰) راهبردهای تعیین شده در چهار بخش جداگانه به صورت ترکیبی از عوامل درونی و بیرونی تدوین شده که به این ترتیب یک‌بار راهبردها، ترکیبی از نقاط قوت‌ها و فرصت‌ها و بار دیگر راهبردها، ترکیبی از قوت‌ها و تهدیدها بوده و به همین ترتیب این فرآیند ادامه یافته و قوت‌ها، ضعف‌ها، تهدیدها و فرصت‌ها با هم مرتبط شده و راهبرد متناسب با آن تعیین شده است.

مبانی نظری تحقیق

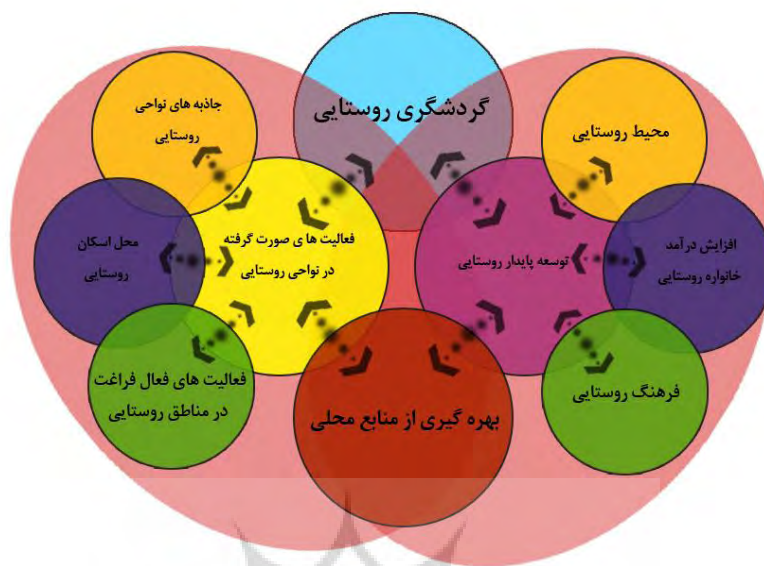
گردشگری روستایی

گردشگری روستایی دارای اشکال متعددی بوده به همین دلیل ارائه تعریف جامع و دقیق از آن دشوار است. در حقیقت گردشگری روستایی یکی از مفاهیم و اشکال توسعه پایدار است که در آن از منابع موجود در مناطق روستایی استفاده می‌شود. این گونه توسعه، کمترین تأثیر مخرب (یا اصولاً فاقد چنین تأثیراتی است) بر محیط روستایی را داشته و از رهگذر ارتقای سطح بهره‌وری در مناطق روستایی، ایجاد اشتغال، اصلاح توزیع درآمد، حفظ محیط روستا و فرهنگی بومی، جلب مشارکت مردم محلی و ارائه شیوه‌های مناسب برای منطبق ساختن باورها و ارزش‌های سنتی با شرایط امروزی، منافع روزافزونی را نصیب مناطق روستایی کرده است (خیاطی، ۱۳۸۲، ۲۸). از سوی دیگر گردشگری روستایی به عنوان پایه‌ای برای توسعه روستایی مطرح گردیده که شامل سه دیدگاه مهم است:

- ۱- گردشگری به عنوان راهبردی برای توسعه روستا که انعکاس دهنده ویژگی محیط روستایی است
- ۲- گردشگری به عنوان ابزار و سیاستی برای باز ساخت اقتصاد روستا.
- ۳- گردشگری را به عنوان سیاست و ابزاری برای توسعه روستایی پایدار. (افتخاری و همکاران، ۱۳۸۱،

(۲۸).

شکل شماره (۴): سیستم تعریف گردشگری روستایی

منبع: M. Pakurar, ۲۰۰۸, ۷۷۹

یافته‌های تحقیق

تعیین نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها در قالب ماتریس SWOT

در این بخش به بررسی عوامل داخلی و خارجی روستا پرداخته شده که در آن عوامل داخلی شامل: قوت-ها و ضعف‌ها و عوامل خارجی شامل: فرصت‌ها و تهدیدها بوده که در جدول شماره (۲) نمایش داده شده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جامع علوم انسانی

جدول شماره (۲): ماتریس عوامل درونی SWOT (رتبه بندی نقاط قوت ها و ضعف ها) در روستای شیخ شبان

امتیاز وزنی	رتبه	وزن	قوتها	ابعاد
۰/۰۷۷	۳/۵	۰/۰۲۲	استقرار در مسیر محور گردشگری و به عنوان یکی از قطب‌های گردشگری در سطح استان چهارمحال و بختیاری	طبیعی
۰/۰۷۳	۳/۵	۰/۰۲۱	برخورداری از موقعیت مناسب نسبت به کانون‌های عمده گردشگری	
۰/۰۷۰	۳	۰/۰۲۳	تنوع چشم‌انداز در دو فصل تابستان و زمستان	
۰/۰۷۲	۳	۰/۰۲۴	تنوع ناهمواری ها و چشم‌انداز(کوه و دشت و آب)	
۰/۰۸۱	۳/۵	۰/۰۲۳	تأمین نیروی کار لازم از روستای شیخ شبان	اقتصادی
۰/۰۷۳	۳	۰/۰۲۴	وجود صنایع دستی و کارگاه‌های آن در سطح روستا و امکان رونق آن	
۰/۰۷۲	۳	۰/۰۲۴	تمایل ساکنین روستا در جهت رونق‌بخش گردشگری روستا	
۰/۰۷۲	۳	۰/۰۲۴	خودجوش بودن مردم روستا در ایجاد مراکز رفاهی و اقامتی در سطح خود روستا	
۰/۰۶۸	۳	۰/۰۲۳	اقامتی در سطح خود روستا	
۰/۰۶۷	۳	۰/۰۲۲	تأثیر باغ کاری بر توسعه فعالیت‌های گردشگری	
۰/۰۷۴	۳	۰/۰۲۵	وجود کارگاه‌های خاتم کاری در روستا	
۰/۰۶۵	۳	۰/۰۲۲	وجود بازارچه محلی	
۰/۰۷۷	۳	۰/۰۲۶	وجود ریشه‌های اصیل فرهنگ ایرانی	
۰/۰۷۲	۳	۰/۰۲۴	مهمان‌نوازی	
۰/۱۰۵	۴/۰	۰/۰۲۶	وجود روحیه تعاون و همبستگی میان اهالی روستا	اجتماعی فرهنگی
۰/۰۸۳	۳/۵	۰/۰۲۴	آب و هوای پاک و سالم و بدون آلودگی	زیست محیطی
۰/۰۷۳	۳	۰/۰۲۴	گونه‌های متنوع گیاهی و جانوری در منطقه	
۰/۰۸۶	۳/۵	۰/۰۲۵	حداقل منابع آلاینده در سطح منطقه	
۰/۰۶۰	۳	۰/۰۲۰	قرارگیری منطقه در فهرست مناطق شکار ممنوع	
۰/۰۵۸	۳	۰/۰۱۹	امکان جدید جهت عرضه محصولات و کالاهای تولیدی منطقه	بازاریابی
۰/۰۷۵	۴/۰	۰/۰۱۹	ارائه تسهیلات ویژه جهت سرمایه‌گذاری در بخش خصوصی	
۰/۰۷۲	۳	۰/۰۲۴	نزدیکی به بازارهای هدف گردشگری استان	
۰/۰۷۹	۴/۰	۰/۰۲۰	همراهی و همکاری مدیریت میراث فرهنگی و گردشگری استان با دفتر شهر و روستا	ساختاری و
۰/۰۷۱	۳	۰/۰۲۴	توجه دهیاری این روستا به توسعه بخش گردشگری روستا	تشکیلاتی

پژوهش‌های مکانی - فضایی

سال سوم - شماره ی چهارم - پاییز ۱۳۹۸

ادامه جدول شماره (۲): ماتریس عوامل درونی SWOT (رتبه بندی نقاط قوت ها و ضعف ها) در روستای شیخ شبان				
۰/۰۵۵	۳	۰/۰۱۸	عبور جاده عتبات عالیات از شمال روستا	S۲۵
۰/۰۷۲	۳	۰/۰۲۴	وجود تمامی امکانات آب، برق، گاز، مخابرات	S۲۶
۰/۰۶۹	۳/۵	۰/۰۲۰	دسترسی از طریق جاده آسفالت به قطب گردشگری روستا(امامزاده)	S۲۷

جدول شماره (۳): ماتریس عوامل درونی SWOT (رتبه بندی نقاط قوت ها و ضعف ها) در روستای شیخ شبان

امتیاز وزنی	رتبه	وزن	ضعف ها	ابعاد
۰/۰۲۲	۱	۰/۰۲۲	محدودیت اقلیمی به واسطه دوره طولانی یخبندان در منطقه	طبیعی
۰/۰۲۱	۱	۰/۰۲۱	قطع بارندگی در منطقه به مدت ۶-۵ ماه و دوره خشکی طولانی مدت	طبیعی
۰/۰۴۷	۲	۰/۰۲۳	نارسایی محلی جهت توسعه صنعت گردشگری	اقتصادی
۰/۰۲۴	۱	۰/۰۲۴	ماندگاری کوتاه مدت حضور گردشگران	اقتصادی
۰/۰۲۴	۱	۰/۰۲۴	طیف وسیع جمعیت کم درآمد در منطقه	اقتصادی
۰/۰۴۹	۲	۰/۰۲۵	تحت تأثیر قرار گرفتن فرهنگ بومی در تلاقی با فرهنگ‌های متنوع گردشگران	اجتماعی
۰/۰۴۸	۲	۰/۰۲۴	عدم آموزش مناسب جهت تعامل با گردشگران وارده	فرهنگی
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	درصد بالای بی‌سوادی	فرهنگی
۰/۰۲۴	۱	۰/۰۲۴	عدم توجه به ظرفیت‌های محیطی منطقه	زیست
۰/۰۲۴	۱	۰/۰۲۴	افزایش فشار بر محیط‌زیست به دلیل افزایش گردشگران	محیطی
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	گسترش عوامل فرسایش به ویژه فرسایش خاک در محدوده سایت	محیطی
۰/۰۲۰	۱	۰/۰۲۰	ضعف تسهیلات و خدمات گردشگری موجود در منطقه	بازاریابی
۰/۰۳۹	۲	۰/۰۲۰	فصلی بودن تقاضای گردشگری منطقه	بازاریابی
۰/۰۲۰	۱	۰/۰۲۰	عدم توجه به زیر ساخت‌های ایجاد شده	ساختاری
۰/۰۲۴	۱	۰/۰۲۴	محدودیت توانمندی‌های مدیریت	و تشکیلاتی
۰/۰۳۹	۲	۰/۰۲۰	وجود حجم بالای ترافیک به ویژه در مواقع تعطیلی	زیرساختی
۰/۰۲۴	۱	۰/۰۲۴	نبود مراکز درمانی مناسب و تجهیز شده در سطح روستا	زیرساختی
۲/۴۶۹		۱	جمع	

مأخذ: محاسبات نگارندگان

جدول شماره (۴): ماتریس عوامل بیرونی SWOT (رتبه بندی نقاط فرصت ها و تهدیدها) در روستای شیخ شبان

امتیاز وزنی	رتبه	وزن	فرصت ها	ابعاد
۰/۰۶۹	۳	۰/۰۲۳	وجود منابع آبی فراوان	طبیعی
۰/۰۷۶	۳/۵	۰/۰۲۲	وجود پتانسیل های طبیعی جهت تبدیل شدن به منطقه اکوتوریستی	
۰/۰۷۶	۳	۰/۰۲۵	قرارگیری در منطقه حیات وحش و شکار ممنوع	
۰/۰۷۳	۳	۰/۰۲۴	وجود افراد ذی نفع، و ذی نفوذ در منطقه و تمایل به سرمایه گذاری در منطقه	اقتصادی
۰/۰۷۷	۳	۰/۰۲۶	فعالیت بخشی به پتانسیل های موجود در منطقه	
۰/۱۰۰	۴	۰/۰۲۵	جلب نظر سرمایه گذاران بخش خصوصی در منطقه	
۰/۱۰۰	۴	۰/۰۲۵	گسترش و رونق اقتصادی بخش خدمات	
۰/۰۷۱	۳	۰/۰۲۴	وجود صنایع دستی با قابلیت صادرات	
۰/۱۰۴	۴	۰/۰۲۶	ایجاد زیر ساخت های اجتماعی جدید	
۰/۰۷۵	۳	۰/۰۲۵	عینیت یافتن بستر ویژگی های فرهنگی آداب و رسوم محلی	اجتماعی فرهنگی
۰/۰۷۸	۳	۰/۰۲۶	افزایش تماس های فرهنگی	
۰/۰۷۸	۳	۰/۰۲۶	توسعه فرهنگ پذیرش گردشگران	
۰/۰۷۷	۳	۰/۰۲۶	روحیه مهاجرپذیری مردمان محلی	
۰/۰۷۵	۳	۰/۰۲۵	بهره گیری کیفی از محیط زیست با رعایت ظرفیت های اکولوژیکی	زیست محیطی
۰/۰۷۷	۳	۰/۰۲۶	استفاده از تنوع اکولوژیکی	
۰/۱۰۲	۴	۰/۰۲۵	توجه به طرح آمایش منطقه جهت توسعه	
۰/۰۶۲	۳	۰/۰۲۱	تجهیز محورهای ارتباطی عتبات عالیات	بازاریابی
۰/۰۷۲	۳/۵	۰/۰۲۱	ترویج و گسترش میل گردشگران ملی و جهانی به اکوتوریسم	
۰/۰۹۹	۴	۰/۰۲۵	توجه دولت به گردشگری و قرارگیری منطقه در فهرست روستاهای هدف گردشگری	
۰/۰۶۲	۳	۰/۰۲۱	وجود انگیزه در برنامه ریزی گردشگری	ساختاری و
۰/۰۷۴	۳	۰/۰۲۵	آموزش افراد مرتبط با بخش اکوتوریسم	تشکیلاتی
۰/۰۸۲	۴	۰/۰۲۰	توسعه راه های ارتباطی استان با استان های همجوار	زیرساختی
۰/۰۷۴	۳	۰/۰۲۵	توسعه و جذب گردشگران مذهبی عبوری جاده عتبات	

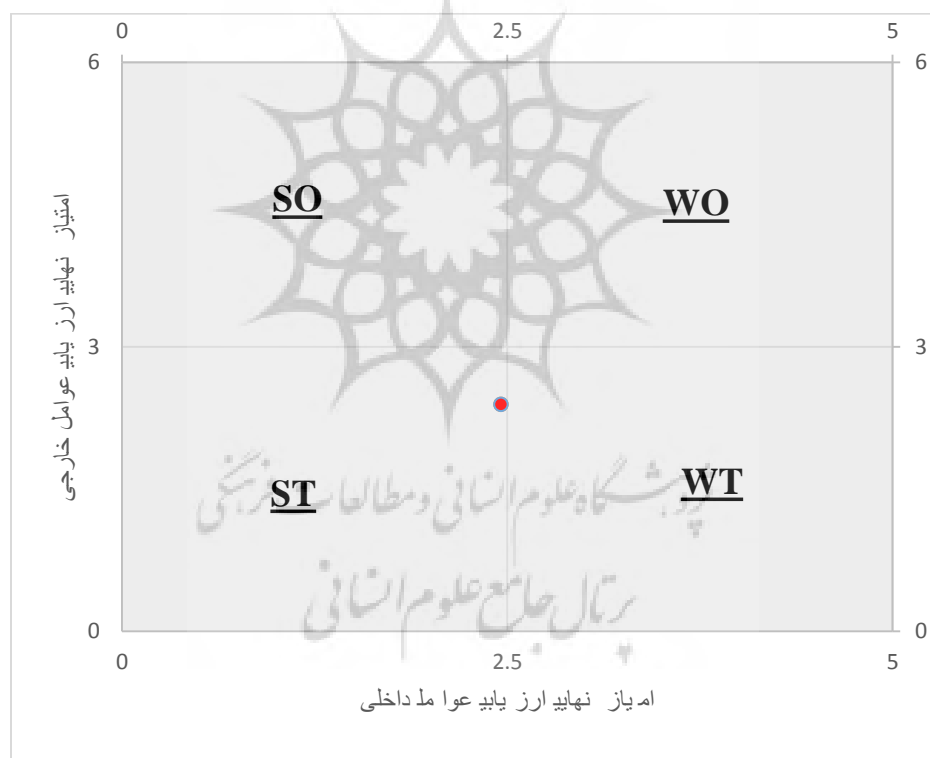
ادامه جدول (۴): ماتریس عوامل بیرونی SWOT (رتبه بندی نقاط فرصت ها و تهدیدها) در روستای شیخ شبان				
امتیاز وزنی	رتبه	وزن	تهدیدها	ابعاد
۰/۰۲۳	۱	۰/۰۲۳	ادامه روند خشک‌سالی اخیر در طی سال‌های آتی	طبیعی
۰/۰۲۲	۱	۰/۰۲۲	تعرض به زمین‌های منابع طبیعی و شکار ممنوع	
۰/۰۴۹	۲	۰/۰۲۴	تنگناهای عرضه‌نگاری	اقتصادی
۰/۰۲۴	۱	۰/۰۲۴	عدم حمایت مقامات محلی از توسعه و بهبود صنعت گردشگری	
۰/۰۲۶	۱	۰/۰۲۶	بالا رفتن قیمت زمین با توجه به محدود بودن زمین	
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	پایین بودن میزان درآمد سرانه اهالی روستا	
۰/۰۵۳	۲	۰/۰۲۷	عدم تطابق فرهنگ محلی با خواسته‌های جدید	
۰/۰۵۰	۲	۰/۰۲۵	ضعف فرهنگی در حفاظت محیط‌زیست	اجتماعی فرهنگی
۰/۰۲۶	۱	۰/۰۲۶	احتمال تضعیف و تزلزل فرهنگ بومی در تلاقی با فرهنگ گردشگران	
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	احتمال بروز ناهنجاری‌های فرهنگی	زیست محیطی
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	رها کردن زباله در منطقه	
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	تخریب فضای اکولوژیکی	
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	حساسیت منطقه از نظر امکان تخریب پوشش گیاهی	
۰/۰۴۱	۲	۰/۰۲۱	وجود محدودیت به دلیل قوانین و مقررات زیست‌محیطی	
۰/۰۲۰	۱	۰/۰۲۰	ناآشنایی بازارهای ملی و منطقه‌ای با جاذبه‌های استان و روستای شیخ شبان	بازاریابی
۰/۰۲۰	۱	۰/۰۲۰	عدم وجود انگیزه در برنامه‌ریزی گردشگری	ساختاری و تشکیلاتی
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	آموزش افراد مرتبط با بخش اکوتوریسم	
۰/۰۱۳	۱	۰/۰۱۳	عدم حمایت سازمان‌های مربوطه به تجهیز امکانات	زیرساختی
۰/۰۴۹	۲	۰/۰۲۴	احداث زیرساخت‌ها در سطح منطقه بدون توجه به رعایت اصول و مبانی زیست‌محیطی	
۲/۳۹۹		۱	جمع	

مأخذ: محاسبات نگارندگان

تحلیل و ارزیابی تأثیرات گردشگری در وضع موجود

برطبق تعیین نقاط ضعف و قوت و فرصت‌ها و تهدیدها و محاسبه عوامل درونی و بیرونی، با استفاده از این عوامل در چهار بخش، راهبردهای مختلف و متنوع تعیین شده و در نهایت مشخص می‌شود که روند راهبردها باید به چه سمتی پیش برود و چه نوع راهبردی مهم‌تر و کارا تر می‌باشد. راهبردهای تعیین شده برای یک سیستم می‌تواند چهار جهت مختلف داشته باشد: ۱- راهبردها، تهاجمی باشد ۲- راهبردها، تدافعی باشد ۳- راهبردها، رقابتی باشد ۴- راهبردها، محافظه‌کارانه باشد. در مرحله آخر تعیین می‌شود که راهبردهای تعیین شده، باید در قالب کدامیک از راهبردهای چهارگانه باشد تا روند بهبود روستا در جهت این نوع راهبردها حرکت کند. اطلاعات ماتریس ارزیابی موقعیت و اقدام استراتژیک بر اساس ماتریس نمونه، تجزیه و تحلیل می‌شوند.

شکل شماره (۶): ماتریس استراتژی و اولویت های ارزیابی

این موقعیت در ماتریس IE تعیین کننده راهبردهای قابل قبول برای بهبود ضعف در بخش صنعت گردشگری شهرستان بن است. راهبردهای قابل قبول در برنامه گردشگری روستای شیخ شبان، راهبرد

اقتضایی یا تنوعی است و باید این بخش در روستای شیخ شبان صنعت گردشگری بیش از پیش ارتقاء داده شود. راهبردهای اقتضایی، در واقع راهبردهای تنوع بخشی هستند؛ راهبردهایی که بر نقاط درونی و تهدیدهای بیرونی متمرکز بوده و بر پایه بهره گرفتن قوت های سیستم برای مقابله با تهدیدات تدوین می شود.

ارائه راهبردها براساس مدل SWOT

در نهایت با توجه به نتایج، ماتریس SWOT استراتژی ها و راهبردهای توسعه گردشگری از نقطه نظر فرصت ها، تهدیدها، نقاط قوت و نقاط ضعف بر مبنای ۴ استراتژی SO، ST، WO و WT، ارائه گردیده است.

جدول شماره (۵): ماتریس راهبردها برای برنامه ریزی توسعه گردشگری

تهدیدها	فرصت ها	عوامل درونی عوامل بیرونی
<p>راهبردهای اقتضایی یا نوع(ST) - استراتژی به حداقل رساندن نقاط ضعف</p> <p>ST= سرمایه گذاری های کوچک مقیاس بر روی جاذبه های گردشگری</p> <p>ST= توسعه گردشگری مبتنی بر مزیت های نسبی و رقابتی بخش گردشگری</p> <p>ST= افزایش ارتقا و تنوع در خدمات قابل ارائه گردشگری</p> <p>ST= فرهنگسازی در بین گردشگران جهت کاهش آلودگی و تخریب محیط زیست</p> <p>ST= ارائه مشوق های سرمایه گذاری بیشتر به سرمایه گذاران بخش گردشگری</p> <p>ST= ارتقاء خدمات اطلاع رسانی به گردشگران با استفاده از تکنولوژی های اطلاعاتی و ارتباطی</p> <p>ST= بهبود و توسعه محصول گردشگری با تاکید بر جاذبه های طبیعی، فرهنگی و ویژه همجوار</p> <p>ST= افزایش بودجه تخصیصی برای توسعه ی جاذبه های گردشگری و ایجاد مدیریت واحد شفاف جهت اجرایی شدن</p> <p>ST= رعایت اصول زیست محیطی در ساخت وسازهای فعلی</p> <p>ST= توسعه کارآفرینی جهت ارتقاء کیفیت زندگی مردم بومی</p>	<p>راهبردهای رقابتی تهاجمی(SO) استراتژی نقاط قوت</p> <p>SO= توسعه گردشگری فرهنگی با استفاده از منابع فرهنگی</p> <p>SO= بهبود و توسعه محصول گردشگری با تاکید بر جاذبه های طبیعی، فرهنگی و ویژه همجوار</p> <p>SO= ارتقاء تسهیلات و خدمات خرید در میدانی ورودی و خروجی گردشگران و سایت های گردشگری</p> <p>SO= توسعه منابع و جاذبه های گردشگری طبیعی</p> <p>SO= بهره گیری از نیروهای بومی- محلی در فرآیند ساخت تأسیسات و خدمات گردشگری</p>	<p>قوت ها</p>
<p>راهبردهای تدافعی(WT) - استراتژی پرهیز از تهدید</p> <p>WT= برقراری ارتباطات مناسب با سازمان ها، نهادها و مقاصد مجاور و برقراری توافق های استراتژیک</p> <p>WT= بهره گیری از خدمات تخصصی شرکت های مشاور متخصص در زمینه برنامه ریزی و مدیریت</p> <p>WT= استفاده از استراتژی تمرکز(تمرکز در محصول و بازار) در زمینه توسعه گردشگری</p> <p>WT= تدوین طرح جامع چشم انداز توسعه گردشگری در ابعاد مختلف</p> <p>WT= تقویت عملکرد تسهیلات و خدمات</p>	<p>راهبردهای بازنگری یا انطباقی(WO) - استراتژی فرصت ها</p> <p>WO= ارتقاء دسترسی ها و بهبود کیفیت شبکه و ناوگان حمل و نقل جاده ای روستایی</p> <p>WO= تقویت مراکز خرید گردشگری</p> <p>WO= تقویت و بهبود عملکرد تسهیلات و خدمات گردشگری</p> <p>WO= اصلاح و بهبود عناصر نهادی گردشگری روستا</p> <p>WO= بهبود فرایند نظارت بر عملکرد واحدهای ارائه دهنده خدمات گردشگری</p>	<p>ضعف ها</p>

جدول شماره (۶): ماتریس کمی در برنامه ریزی استراتژیک

استراتژی ها								ضریب اهمیت	عوامل داخلی و خارجی
استراتژی: WT _۱ , WT _۲ , ...		استراتژی: ST _۱ , ST _۲ , ...		استراتژی: SO _۱ , SO _۲ , ...		استراتژی: WO _۱ , WO _۲ , ...			
جمع امتیاز جذابیت	امتیاز جذابیت	جمع امتیاز جذابیت	امتیاز جذابیت	جمع امتیاز جذابیت	امتیاز جذابیت	جمع امتیاز جذابیت	امتیاز جذابیت		
۰/۰۵۵	۲/۵	۰/۰۶۶	۳	۰/۰۵۵	۲/۵	۰/۰۷۷	۳/۵	۰/۰۲۲	S _۱
۰/۰۶۲	۳	۰/۰۸۳	۴	۰/۰۶۲	۳	۰/۰۷۳	۳/۵	۰/۰۲۱	S _۲
۰/۰۷۶	۳/۲۵	۰/۰۹۳	۴	۰/۰۸۲	۳/۵	۰/۰۸۷	۳/۷۵	۰/۰۲۳	S _۳
۰/۰۷۲	۳	۰/۰۹۶	۴	۰/۰۹۶	۴	۰/۰۹۰	۳/۷۵	۰/۰۲۴	S _۴
۰/۰۵۸	۲/۵	۰/۰۷۰	۳	۰/۰۹۳	۴	۰/۰۶۴	۲/۷۵	۰/۰۲۳	S _۵
۰/۰۶۱	۲/۵	۰/۰۷۳	۳	۰/۰۹۸	۴	۰/۰۶۷	۲/۷۵	۰/۰۲۴	S _۶
۰/۰۴۸	۲	۰/۰۷۲	۳	۰/۰۸۴	۳/۵	۰/۰۶۶	۲/۷۵	۰/۰۲۴	S _۷
۰/۰۴۸	۲	۰/۰۴۸	۲	۰/۰۷۲	۳	۰/۰۴۸	۲	۰/۰۲۴	S _۸
۰/۰۶۸	۳	۰/۰۶۸	۳	۰/۰۵۶	۲/۵	۰/۰۶۲	۲/۷۵	۰/۰۲۳	S _۹
۰/۰۴۴	۲	۰/۰۴۴	۲	۰/۰۲۲	۱	۰/۰۳۹	۱/۷۵	۰/۰۲۲	S _{۱۰}
۰/۰۶۸	۲/۷۵	۰/۰۷۴	۳	۰/۰۶۸	۲/۷۵	۰/۰۶۸	۲/۷۵	۰/۰۲۵	S _{۱۱}
۰/۰۸۱	۳/۷۵	۰/۰۸۷	۴	۰/۰۷۶	۳/۵	۰/۰۷۶	۲/۵	۰/۰۲۲	S _{۱۲}
۰/۰۷۱	۲/۷۵	۰/۰۷۷	۳	۰/۰۷۷	۳	۰/۰۷۱	۲/۷۵	۰/۰۲۶	S _{۱۳}
۰/۰۶۶	۲/۷۵	۰/۰۷۲	۳	۰/۰۸۴	۳/۵	۰/۰۶۶	۲/۷۵	۰/۰۲۴	S _{۱۴}
۰/۰۹۲	۳/۵	۰/۱۰۵	۴	۰/۱۰۳	۳/۹	۰/۰۹۲	۳/۵	۰/۰۲۶	S _{۱۵}
۰/۰۵۹	۲/۵	۰/۰۹۵	۴	۰/۰۸۳	۳/۵	۰/۰۸۳	۲/۵	۰/۰۲۴	S _{۱۶}
۰/۰۴۹	۲	۰/۰۹۸	۴	۰/۰۷۳	۳	۰/۰۷۳	۳	۰/۰۲۴	S _{۱۷}
۰/۰۷۴	۳	۰/۰۷۴	۳	۰/۰۸۶	۳/۵	۰/۰۶۸	۲/۷۵	۰/۰۲۵	S _{۱۸}
۰/۰۵۰	۲/۵	۰/۰۷۹	۴	۰/۰۴۰	۲	۰/۰۷۴	۳/۷۵	۰/۰۲۰	S _{۱۹}
۰/۰۳۴	۱/۷۵	۰/۰۲۸	۲	۰/۰۵۸	۳	۰/۰۳۴	۱/۷۵	۰/۰۱۹	S _{۲۰}
۰/۰۷۵	۴	۰/۰۷۵	۴	۰/۰۷۵	۴	۰/۰۷۰	۳/۷۵	۰/۰۱۹	S _{۲۱}
۰/۰۹۶	۴	۰/۰۹۶	۴	۰/۰۹۶	۴	۰/۰۸۴	۳/۵	۰/۰۲۴	S _{۲۲}
۰/۰۷۹	۴	۰/۰۷۹	۴	۰/۰۵۹	۳	۰/۰۶۹	۳/۵	۰/۰۲۰	S _{۲۳}
۰/۰۶۵	۲/۷۵	۰/۰۷۱	۳	۰/۰۷۷	۳/۲۵	۰/۰۶۵	۲/۷۵	۰/۰۲۴	S _{۲۴}
۰/۰۳۷	۲	۰/۰۳۷	۲	۰/۰۲۸	۱/۵	۰/۰۳۷	۲	۰/۰۱۸	S _{۲۵}
۰/۰۶۶	۲/۷۵	۰/۰۷۲	۳	۰/۰۷۸	۳/۲۵	۰/۰۶۶	۲/۷۵	۰/۰۲۴	S _{۲۶}
۰/۰۵۴	۲/۷۵	۰/۰۵۹	۳	۰/۰۵۴	۲/۷۵	۰/۰۵۴	۲/۷۵	۰/۰۲۰	S _{۲۷}
استراتژی: WT _۱ , WT _۲ , ...		استراتژی: ST _۱ , ST _۲ , ...		استراتژی: SO _۱ , SO _۲ , ...		استراتژی: WO _۱ , WO _۲ , ...		ضریب اهمیت	عوامل داخلی و خارجی
جمع امتیاز جذابیت	امتیاز جذابیت	جمع امتیاز جذابیت	امتیاز جذابیت	جمع امتیاز جذابیت	امتیاز جذابیت	جمع امتیاز جذابیت	امتیاز جذابیت		
۰/۰۶۱	۲/۷۵	۰/۰۶۶	۳	۰/۰۴۴	۲	۰/۰۶۱	۲/۷۵	۰/۰۲۲	W _۱
۰/۰۳۶	۱/۷۵	۰/۰۴۱	۲	۰/۰۲۱	۱	۰/۰۳۶	۱/۷۵	۰/۰۲۱	W _۲
۰/۰۲۹	۱/۲۵	۰/۰۵۱	۲/۲	۰/۰۴۷	۲	۰/۰۲۹	۱/۲۵	۰/۰۲۳	W _۳
۰/۰۳۷	۱/۵	۰/۰۷۳	۳	۰/۰۹۸	۴	۰/۰۱۸	۰/۷۵	۰/۰۲۴	W _۴
۰/۰۴۸	۲	۰/۰۷۲	۳	۰/۰۷۸	۳/۲۵	۰/۰۱۸	۰/۷۵	۰/۰۲۴	W _۵

نقاط قوت (S)

ضعف ها (W)

ادامه جدول شماره(۶): ماتریس کمی در برنامه ریزی استراتژیک

استراتژی: WO _۱ , WO _۲ , ...								فرصت ها (O)	
استراتژی: WT _۱ , WT _۲ , ...		استراتژی: WT _۱ , WT _۲ , ...		استراتژی: SO _۱ , SO _۲ , ...		استراتژی: WO _۱ , WO _۲ , ...		ضریب اهمیت	عوامل داخلی و خارجی
جمع امتیاز جذابیت	امتیاز جذابیت	جمع امتیاز جذابیت	امتیاز جذابیت	جمع امتیاز جذابیت	امتیاز جذابیت	جمع امتیاز جذابیت	امتیاز جذابیت		
۰/۰۴۹	۲	۰/۰۴۹	۲	۰/۰۴۹	۲	۰/۰۴۳	۱/۷۵	۰/۰۲۵	W۶
۰/۰۳۰	۱/۲۵	۰/۰۷۶	۳/۲	۰/۰۷۱	۳	۰/۰۳۰	۱/۲۵	۰/۰۲۴	W۷
۰/۰۳۷	۱/۵	۰/۰۷۴	۳	۰/۰۴۹	۲	۰/۰۱۸	۰/۷۵	۰/۰۲۵	W۸
۰/۰۲۴	۱	۰/۰۹۰	۳/۷۵	۰/۰۹۶	۴	۰/۰۱۸	۰/۷۵	۰/۰۲۴	W۹
۰/۰۷۳	۳	۰/۰۹۸	۴	۰/۰۹۸	۴	۰/۰۹۲	۳/۷۵	۰/۰۲۴	W۱۰
۰/۰۴۹	۲	۰/۰۴۹	۲	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۴۳	۱/۷۵	۰/۰۲۵	W۱۱
۰/۰۷۴	۳/۷۵	۰/۰۷۹	۴	۰/۰۵۹	۳	۰/۰۵۹	۳	۰/۰۳۰	W۱۲
۰/۰۵۴	۲/۷۵	۰/۰۵۹	۳	۰/۰۳۹	۲	۰/۰۵۴	۲/۷۵	۰/۰۲۰	W۱۳
۰/۰۶۴	۳/۲۵	۰/۰۶۹	۳/۵	۰/۰۵۹	۳	۰/۰۶۴	۳/۲۵	۰/۰۲۰	W۱۴
۰/۰۵۴	۲/۲۵	۰/۰۶۰	۲/۵	۰/۰۷۲	۳	۰/۰۵۴	۲/۲۵	۰/۰۲۴	W۱۵
۰/۰۳۴	۱/۷۵	۰/۰۳۹	۲	۰/۰۲۰	۱	۰/۰۳۴	۱/۷۵	۰/۰۲۰	W۱۶
۰/۰۶۵	۲/۷۵	۰/۰۷۱	۳	۰/۰۴۸	۲	۰/۰۶۵	۲/۷۵	۰/۰۲۴	W۱۷
۰/۰۶۹	۳	۰/۰۹۳	۴	۰/۰۶۹	۳	۰/۰۸۷	۳/۷۵	۰/۰۲۳	O۱
۰/۰۶۵	۳	۰/۰۸۷	۴	۰/۰۷۶	۳/۵	۰/۰۸۱	۳/۷۵	۰/۰۲۲	O۲
۰/۰۴۴	۱/۷۵	۰/۰۵۰	۲	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۴۴	۱/۷۵	۰/۰۲۵	O۳
۰/۰۶۷	۲/۷۵	۰/۰۷۳	۳	۰/۰۶۱	۲/۵	۰/۰۶۷	۲/۷۵	۰/۰۲۴	O۴
۰/۰۷۰	۲/۷۵	۰/۰۷۷	۳	۰/۰۸۳	۳/۲۵	۰/۰۷۰	۲/۷۵	۰/۰۲۶	O۵
۰/۰۷۵	۳	۰/۱۰۰	۴	۰/۱۰۰	۴	۰/۰۹۴	۳/۷۵	۰/۰۲۵	O۶
۰/۰۷۵	۳	۰/۱۰۰	۴	۰/۰۸۸	۳/۵	۰/۰۹۴	۳/۷۵	۰/۰۲۵	O۷
۰/۰۷۱	۳	۰/۰۹۴	۴	۰/۰۸۲	۳/۵	۰/۰۸۸	۳/۷۵	۰/۰۲۴	O۸
۰/۰۶۵	۲/۵	۰/۰۷۸	۳	۰/۰۷۸	۳	۰/۰۷۲	۲/۷۵	۰/۰۲۶	O۹
۰/۰۸۱	۳/۲۵	۰/۰۸۷	۳/۵	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۸۱	۳/۲۵	۰/۰۲۵	O۱۰
۰/۰۷۱	۲/۷۵	۰/۰۷۸	۳	۰/۰۵۲	۲	۰/۰۷۱	۲/۷۵	۰/۰۲۶	O۱۱
۰/۰۹۰	۳/۵	۰/۰۹۷	۳/۷۵	۰/۰۹۰	۳/۵	۰/۰۹۰	۳/۵	۰/۰۲۶	O۱۲
۰/۰۳۹	۱/۵	۰/۰۷۷	۳	۰/۰۷۱	۲/۷۵	۰/۰۱۹	۰/۷۵	۰/۰۲۶	O۱۳
۰/۰۷۵	۳	۰/۰۸۷	۳/۵	۰/۰۹۳	۳/۷۵	۰/۰۸۱	۳/۲۵	۰/۰۲۵	O۱۴

ادامه جدول شماره (۶): ماتریس کمی در برنامه ریزی استراتژیک									
۰/۰۷۰	۲/۷۵	۰/۰۷۷	۳	۰/۰۶۴	۲/۵	۰/۰۷۰	۲/۷۵	۰/۰۲۶	۵۱۵
۰/۰۸۹	۳/۵	۰/۱۰۲	۴	۰/۰۸۹	۳/۵	۰/۰۹۶	۳/۷۵	۰/۰۲۵	۵۱۶
۰/۰۴۱	۲	۰/۰۴۱	۲	۰/۰۳۱	۱/۵	۰/۰۳۶	۱/۷۵	۰/۰۲۱	۵۱۷
۰/۰۶۷	۳/۲۵	۰/۰۸۲	۴	۰/۰۷۲	۳/۵	۰/۰۷۷	۳/۷۵	۰/۰۲۱	۵۱۸
۰/۰۷۵	۳	۰/۰۹۹	۴	۰/۰۹۹	۴	۰/۰۹۳	۳/۷۵	۰/۰۲۵	۵۱۹
۰/۰۴۱	۲	۰/۰۶۲	۳	۰/۰۵۱	۲/۵	۰/۰۵۶	۲/۷۵	۰/۰۲۱	۵۲۰
۰/۰۵۶	۲/۲۵	۰/۰۷۴	۳	۰/۰۸۱	۳/۲۵	۰/۰۷۴	۳	۰/۰۲۵	۵۲۱
۰/۰۴۱	۲	۰/۰۶۱	۳	۰/۰۵۶	۲/۷۵	۰/۰۵۶	۲/۷۵	۰/۰۲۰	۵۲۲
۰/۰۴۳	۱/۷۵	۰/۰۴۹	۲	۰/۰۴۳	۱/۷۵	۰/۰۴۳	۱/۷۵	۰/۰۲۵	۵۲۳
۰/۰۴۱	۱/۷۵	۰/۰۴۶	۲	۰/۰۵۸	۲/۵	۰/۰۴۱	۱/۷۵	۰/۰۲۳	T۱
۰/۰۳۳	۱/۵	۰/۰۶۵	۳	۰/۰۵۴	۲/۵	۰/۰۱۶	۰/۷۵	۰/۰۲۲	T۲
۰/۰۴۳	۱/۷۵	۰/۰۴۹	۲	۰/۰۲۴	۱	۰/۰۴۳	۱/۷۵	۰/۰۲۴	T۳
۰/۰۶۷	۲/۷۵	۰/۰۷۳	۳	۰/۰۶۰	۲/۵	۰/۰۶۷	۲/۷۵	۰/۰۲۴	T۴
۰/۰۴۵	۱/۷۵	۰/۰۵۱	۲	۰/۰۶۴	۲/۵	۰/۰۵۱	۲	۰/۰۲۶	T۵
۰/۰۵۷	۲/۲۵	۰/۰۶۳	۲/۵	۰/۰۷۶	۳	۰/۰۵۷	۲/۲۵	۰/۰۲۵	T۶
۰/۰۷۳	۲/۷۵	۰/۰۸۰	۳	۰/۰۶۶	۲/۵	۰/۰۷۳	۲/۷۵	۰/۰۲۷	T۷
۰/۰۴۴	۱/۷۵	۰/۰۸۸	۳/۵	۰/۱۰۰	۴	۰/۰۴۴	۱/۷۵	۰/۰۲۵	T۸
۰/۰۴۵	۱/۷۵	۰/۰۵۲	۲	۰/۰۷۸	۳	۰/۰۵۲	۲	۰/۰۲۶	T۹
۰/۰۶۸	۲/۷۵	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۳۷	۱/۵	۰/۰۶۸	۲/۷۵	۰/۰۲۵	T۱۰
۰/۰۷۴	۳	۰/۰۹۹	۴	۰/۰۶۲	۲/۵	۰/۰۹۳	۳/۷۵	۰/۰۲۵	T۱۱
۰/۰۷۶	۳	۰/۱۰۲	۴	۰/۰۵۱	۲	۰/۰۹۵	۳/۷۵	۰/۰۲۵	T۱۲
۰/۰۷۰	۲/۷۵	۰/۰۷۶	۳	۰/۰۶۳	۲/۵	۰/۰۷۰	۲/۷۵	۰/۰۲۵	T۱۳
۰/۰۳۶	۱/۷۵	۰/۰۶۷	۳/۲۵	۰/۰۶۲	۳	۰/۰۵۲	۲/۵	۰/۰۲۱	T۱۴
۰/۰۵۰	۲/۵	۰/۰۶۰	۳	۰/۰۵۰	۲/۵	۰/۰۵۵	۲/۷۵	۰/۰۲۰	T۱۵
۰/۰۳۹	۲	۰/۰۵۹	۳	۰/۰۳۰	۱/۵	۰/۰۵۴	۲/۷۵	۰/۰۲۰	T۱۶
۰/۰۸۷	۳/۵	۰/۰۹۹	۴	۰/۰۸۷	۳/۵	۰/۰۹۳	۳/۷۵	۰/۰۲۵	T۱۷
۰/۰۴۰	۳	۰/۰۵۳	۴	۰/۰۴۹	۳/۷	۰/۰۴۷	۳/۵	۰/۰۱۳	T۱۸
۰/۰۷۳	۳	۰/۰۸۶	۳/۵	۰/۰۷۳	۳	۰/۰۸۰	۳/۲۵	۰/۰۲۴	T۱۹
۵/۰۶۹		۶/۲۸۹		۵/۶۸۴		۵/۳۵۳		۲	جمع

تهیدها
(۱)

بر اساس ماتریس‌های ارزیابی موقعیت و اقدام استراتژیک، راهبردی اقتضایی در تمام ابعاد طبیعی-جغرافیایی، اقتصادی، بازاریابی و زیست‌محیطی، اجتماعی-فرهنگی، ساختاری-تشکیلاتی و زیرساختی اتخاذ گردد. از آنجا که روستای شیخ شبان به لحاظ میزان گردشگر یکی از نقاط جاذب محسوب می‌شود. وجود جاذبه‌های طبیعی و مذهبی در کنار هم یکی از دلایل بالا بودن حجم گردشگر در سطح منطقه است که با ارائه خدمات و امکانات و ارتقاء خدمات موجود می‌توان از توان موجود بهره برد و روستای شیخ شبان را به عنوان یکی از کانون‌های جاذب گردشگر در سطح استان و منطقه معرفی نمود. این کار مستلزم وجود خدمات و امکانات رفاهی می‌باشد تا بتوان علاوه بر جذب گردشگر ضریب ماندگاری آن را در سطح روستا افزایش داد. این امر زمانی محقق می‌شود که بتوان کمبودهای موجود را شناسایی و خدمات را متناسب با حجم گردشگر در آینده برنامه‌ریزی نمود.

با توجه به بررسی و تحلیل‌های انجام شده، می‌بایستی راهبرد اقتضایی یا تنوع (ST) در جهت توسعه گردشگری روستای شیخ شبان عمل نمود بدین صورت که با استفاده از نقاط قوت و فرصت‌ها راهبردهای مناسب در جهت رفع ضعف‌ها و تهدیدها گردشگری روستای مزبور ارائه شود. از جمله راهبرد اقتضایی یا تنوع (ST) می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

حداقل مداخله در محیط طبیعی، بهره‌گیری از مصالح بومی، فراهم آوردن برخی از خدمات و تأسیسات گردشگری، حداکثر بهره‌گیری از نیروهای بومی-محلی در فرآیند ساخت و بهره‌برداری از تأسیسات و خدمات گردشگری، جهت مداخله در روستای مورد مطالعه و دستیابی به افزایش گردشگران داخلی و خارجی، جذب سرمایه‌گذاری‌های بخش‌های دولتی و خصوصی، حفظ میراث طبیعی، تاریخی و صنایع دستی و افزایش کیفیت زندگی روستاییان ارائه دهد.

نتیجه‌گیری

مهم‌ترین قابلیت لازم برای تبدیل شدن یک روستا به قطب گردشگری، وجود جاذبه‌های مهیا در روستا و نواحی مجاور آن برای ایجاد انگیزه در گردشگران بوده که خود به عنوان عاملی تأثیرگذار در توسعه روستا است که با توجه به نقاط قوتی همچون دسترسی از طریق جاده آسفالت به قطب گردشگری روستا (امامزاده)، توجه دهیاری این روستا به توسعه بخش گردشگری روستا، وجود روحیه تعاون و همبستگی میان اهالی روستا، جود صنایع دستی و کارگاه‌های آن در سطح روستا و امکان رونق آن و برخورداری از موقعیت مناسب نسبت به کانون‌های عمده گردشگری (گرداب بن، پل زمانخان، چشم‌انداز به سد زاینده‌رود) در راستای ایجاد فرصت‌هایی همچون توسعه و جذب گردشگران مذهبی عبوری جاده

عتبات، آموزش افراد مرتبط با بخش اکوتوریسم تقویت و ایجاد مسئولیت جدید گردشگری در دهیاری شیخ شبان، ترویج و گسترش میل گردشگران ملی و جهانی به اکوتوریسم، بهره‌گیری کیفی از محیط‌زیست با رعایت ظرفیت‌های اکولوژیکی، عینیت یافتن بستر ویژگی‌های فرهنگی آداب و رسوم محلی، جلب نظر سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در منطقه و وجود پتانسیل‌های طبیعی جهت تبدیل شدن به منطقه اکوتوریستی علاوه بر رونق گردشگری و افزایش میزان گردشگران در روستای مورد مطالعه، می‌تواند آثار مثبتی در بهبود وضعیت اقتصادی ساکنان این منطقه، کاهش مهاجرت، توسعه روستا، افزایش سطح اشتغال، رونق بازار تولیدات کشاورزی خاص این محدوده، همچنین تبلیغ محصولات، افزایش میزان فروش، دریافت ایده‌های جدید، رقابتی شدن از لحاظ کیفیت کالاها در بین صنعتگران منطقه و به طور کلی، رونق و توسعه صنایع‌دستی منطقه را به دنبال داشته باشد عامل تأثیرگذار دیگر آب و هوای مطلوب در این محدود بوده که سبب جذب گردشگران و به طبع رونق بازار صنایع‌دستی می‌شود. وجود نقاط ضعفی چون: محدودیت اقلیمی به واسطه دوره طولانی یخبندان در منطقه، نارسایی محلی جهت توسعه صنعت گردشگری به دلیل ضعف درآمدی و عدم امکان پس انداز و تشکیل سرمایه، تحت تأثیر قرار گرفتن فرهنگ بومی در تلاقی با فرهنگ‌های متنوع گردشگران، عدم آموزش مناسب جهت تعامل با گردشگران وارده، گسترش عوامل فرسایش به ویژه فرسایش خاک در محدوده سایت، ضعف تسهیلات و خدمات گردشگری موجود در منطقه، عدم توجه به زیرساخت‌های ایجادشده و وجود حجم بالای ترافیک به ویژه در مواقع تعطیلی و نبود ساماندهی مناسب آن می‌تواند سبب ایجاد تهدیدهایی از جمله: تعرض به زمین‌های منابع طبیعی و شکار ممنوع، عدم حمایت مقامات محلی از توسعه و بهبود صنعت گردشگری، پایین بودن میزان درآمد سرانه اهالی روستا، عدم تطابق فرهنگ محلی با خواسته‌های جدید، احتمال تضعیف و تزلزل فرهنگ بومی در تلاقی با فرهنگ گردشگران، تخریب فضای اکولوژیکی محدوده طبیعی اطراف روستا در صورت گسترش نظام گسیخته گردشگری، ناآشنایی بازارهای ملی و منطقه‌ای با جاذبه‌های استان و روستای شیخ شبان، عدم برنامه‌ریزی مدیریت مناسب جهت جذب و بهره‌گیری از سرمایه‌های داخلی و خارجی به منظور توسعه و تجهیز روستا و احداث زیرساخت‌ها در سطح منطقه بدون توجه به رعایت اصول و مبانی زیست‌محیطی که علاوه بر تخریب پتانسیل‌های محیطی، مشکلات آتی را در زمینه اقتصادی، محیطی و اجتماعی به دنبال داشته، درحالی‌که بهبود ضعف‌ها و بر طرف ساختن آن‌ها علاوه بر کاهش اثرات تهدیدها، می‌تواند فرصت‌هایی را در جهت شکوفایی روستا داشته باشد. بر اساس تحلیل‌های صورت گرفته با استفاده از تکنیک SWOT

و ماتریس‌های ارزیابی موقعیت و اقدام استراتژیک تأکید بر گردشگری سازگار با محیط با حداقل دست‌اندازی در چشم اندازهای طبیعی و بهره‌گیری از مصالح بومی و محلی منطبق با شرایط طبیعی - اکولوژیکی در اجرای پروژه‌ها و تأسیسات گردشگری پیشنهادی شده و اولویت در انتخاب و سرمایه‌گذاری جهت اجرای تأسیسات گردشگری پیشنهادی بر اساس اصل تقدم و تأخر در زمان مراجعه‌ی متقاضی و طی فرایند قانونی به منظور اخذ مجوزهای اصولی و آگاهی و رعایت دقیق دستورالعمل‌ها، آئین‌نامه‌ها و ضوابط سازمان حفاظت محیط‌زیست در مناطق حفاظت‌شده و حداکثر بهره‌گیری از نیروهای بومی - محلی در فرآیند ساخت و بهره‌برداری از تأسیسات و خدمات گردشگری در سطح هر یک از کانون‌ها و پهنه‌های توان سنجی شده، به منظور تعدیل و کاهش بازخوردهای احتمالی منفی اجتماعی و تسهیل و تسریع در نیل به اهداف مورد انتظار بوده و از سویی فراهم آوردن برخی از خدمات و تأسیسات گردشگری همچون تأسیسات و خدمات پایه و زیربنایی و یا برخی از تأسیسات و خدمات بهداشتی همچون سرویس بهداشتی و مدیریت جمع‌آوری و انتقال زباله از محل در تمامی سطوح و لایه‌های موجود و پیشنهادی امری ضروری، اجتناب‌ناپذیر و اولویتی نخستین محسوب می‌گردد.

منابع و ماخذ

- ۱- ابراهیم زاده، ع. (۱۳۸۸). تحلیل عوامل مؤثر بر گسترش گردشگری در ناحیه ساحلی چابهار با استفاده از مدل راهبردی SWOT، مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، ۱(۱): ۱۰۷-۱۲۸.
- ۲- اکبری سامانی، ن، بدری، ع و سلمانی، م. (۱۳۹۱). برنامه‌ریزی راهبردی روستایی با استفاده از ماتریس IEF و EFE (مطالعه موردی: بخش سامان-شهرستان شهرکرد). پژوهش‌های روستایی، ۳(۴): ۵۳-۷۸.
- ۳- باباخانزاده، ا. (۱۳۹۱). ارزیابی اثرات گردشگری بر روستای قوری قلعه. مدیریت گردشگری، ۷(۲۰): ۱۹-۱۹۹.
- ۴- بهرامی، ر. (۱۳۸۹). بررسی قابلیت‌ها و تنگناهای توسعه گردشگری روستایی در استان کردستان. مجموعه مقالات چهارمین کنگره بین‌المللی جغرافیدانان جهان اسلام، ایران، زاهدان.
- ۵- بهرامی، ر. ا.، حبیبی، ک و قادری، ر. (۱۳۹۰). برنامه‌ریزی استراتژیک توسعه گردشگری روستایی (مطالعه موردی: مناطق روستایی استان کردستان). جغرافیا و برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۲(۱): ۱-۲.
- ۶- پورجعفر، م، محمودی نژاد، ه، ایلکاش و عاقبت بخیر، ح. (۱۳۹۱). فراتحلیلی از ارزیابی رویکردهای توسعه گردشگری روستایی با تاکید بر تحلیل عوامل راهبردی (SWOT)، علوم و تکنولوژی محیط‌زیست، ۴(۲): ۱-۲.
- ۷- خاتون آبادی، ا و راست قلم، م. (۱۳۹۰). سنجش ارکان چهارگانه گردشگری روستایی با استفاده از تکنیک SWOT مطالعه موردی: روستاهای هدف گردشگری استان چهارمحال و بختیاری. نشریه اقتصاد و توسعه کشاورزی (علوم و صنایع کشاورزی). جلد ۲۵ (۳): ۳۳۰-۳۳۸.
- ۸- خیاطی، م. (۱۳۸۲). توریسم روستایی و تاثیر آن بر جوامع روستایی (مطالعه موردی تایلند)، نشریه جهاد، ۲۵۷.
- ۹- رحیمی، د و رنجب رdstانی. م. (۱۳۹۱). ارزیابی و اولویت بندی جاذبه‌های اکوتوریسم (روستاهای هدف گردشگری استان چهارمحال و بختیاری). مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای ۴(۱۴): ۱۵۰-۱۳۱.
- ۱۰- رکن الدین افتخاری، م، مهدوی، د و پورطاهری، م. (۱۳۸۹). فرآیند بومی سازی شاخص‌های توسعه پایدار گردشگری روستایی در ایران. پژوهش‌های روستایی، ۴: ۱-۴۱.
- ۱۱- رستمی، ی. (۱۳۸۸). امکان‌سنجی توسعه گردشگری روستایی به منظور دستیابی به توسعه پایدار اقتصادی؛ مطالعه موردی: روستای اورامان تخت. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، استاد راهنما بهروز محمدی یگانه، گروه جغرافیا: دانشگاه زنجان.
- ۱۲- رکن الدین افتخاری، ع و مهدوی، د. (۱۳۸۵). راهکارهای توسعه گردشگری روستایی با استفاده از مدل SWOT، مطالعات موردی: دهستان لواسان کوچک. فصلنامه مدرس علوم انسانی، ۲(۱۰): ۱-۳۰.

- ۱۳- سقایی، م و علیزاده، د. (۱۳۹۲). امکان سنجی محصول گردشگری روستایی در شهرستان پاوه. فضای جغرافیایی (دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر)، ۱۳(۱۴): ۲۰-۱.
- ۱۴- شارپلی، ج. ر. (۱۳۸۰). گردشگری روستایی؛ ترجمه رحمت الله منشی زاده و فاطمه نصیری. نشرمنشی کانون اسلامی انصار.
- ۱۵- شریف شهیدی، م، السادات اردستانی، ز و گودرزی سروش، م، م. (۱۳۸۸). بررسی تاثیرات گردشگری در برنامه‌ریزی نواحی روستایی. مجله پژوهش‌های جغرافیایی ۹۹-۱۱۳
- ۱۶- غفاری، ر، مرادی، م و نیکبخت، د. (۱۳۹۰). سطح بندی و برنامه‌ریزی فضاهای گردشگری روستایی بخش مرکزی شهرستان بویراحمد. مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، ۳(۱۱): ۹۸-۱۱۸
- ۱۷- قادری، ا، عزتی، ع و حسین پور، ش. (۱۳۹۰). بررسی توسعه گردشگری روستایی در بخش آسارا شهرستان کرج. فصلنامه جغرافیایی سرزمین، ۸(۳۱): ۱۷-۳۰.
- ۱۸- قادری، ر، هادیانی، ز، محمدی، ک و ابوبکری، ط. (۱۳۹۰). استراتژی‌های برنامه‌ریزی منطقه ای با استفاده از تکنیک SWOT مطالعات موردی: شهرستان پیرانشهر. فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه ای، ۱(۱۱): ۲۷-۴۰
- ۱۹- گلشیری اصفهانی، ز و سرایی، م، ح. (۱۳۸۹). برنامه‌ریزی راهبردی نظام زیست‌محیطی روستا با تجزیه و تحلیل SWOT بخش گندمان شهرستان بروجن. فصلنامه پژوهش‌های روستایی، ۱(۴): ۷۳-۹۸.
- ۲۰- مرکز آمار (۱۳۸۵). سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن شهرستان شهرکرد، سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۴۵.
- ۲۱- میرزایی، ر. (۱۳۸۸). تأثیر توسعه گردشگری روستایی بر اشتغال در منطقه اورامانات کرمانشاه. فصلنامه روستا و توسعه، ۱۲(۴): ۴۹-۷۶.
- ۲۲- میرکتولی، ج و مصدق، ر. (۱۳۸۹). بررسی وضعیت گردشگری روستایی و نقش آن در رونق صنایع دستی مورد دهستان استرآباد جنوبی، شهرستان گرگان. مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، ۲(۷): ۱۳۷-۱۵۴

23-Kobayashi, H & abdoullaev, A. 2011. Rural torism and sustainable development in Hokkaido, division of urban and environment engineering.

24-Stăncioiu, F, Teodorescu, N, Mazilu, M, Cosmescu, I & Marinescu, R,C. 2008. THE SWOT ANALYSIS OF THE TOURISM DESTINATION-CONCEPTUAL Methodological aspect, Case study: THE NORTHERN OLTENIA OR OLTENIA BENEATH THE MOUNTAIN. Annals of the University of Craiova, Economic Sciences Series.

- 25-RATHORE, N. 2012. RURAL TOURISM IMPACT, CHALLENGES AND OPPORTUNITIES. ZENITH International Journal of Business Economics & Management Research. Vol.2 Issue 2, February 2012, ISSN 2249.
- 26-Irshad, H. 2010. RURAL TOURISM – AN OVERVIEW. agricul and rural development-government of Alberta.
- 27-M. Pakurar & Olah, J. 2008. DEFINITION OF RURAL TOURISM AND ITS CHARACTERISTICS IN THE NORTHERN GREAT PLAIN REGION. Analele universitatii din oradea fascicula: ecotoxicologie. zootehnie si tehnolohii industrie alimentara, Vol. VII, ANUL 7
- 28-Chiang, L. 2008. Tourism development and economic growth: A closer look at panels. Tourism Management, 29:178-191.
- 29-Pearce, D. 1999. tourist development, Longman, Harlow.
- 30-Baum, T., & Szivas, E. 2008. HRD in tourism: a role for government? Journal of Tourism Management, 29(4), 783 - 794.
- 31-Lee, C. C & Chang, C. P. 2008. Tourism development and economic growth: a closer look at panels. Journal of Tourism Management. 29(1), 180 - 192.
- 32-Ardestany, m.2009. Fundamentals of Rural Tourism, Publishing V Edition org, First Ed, Tehran, P.N360
- 33-Zhong, L , Dengb, J & Xiangc .B. 2008. Tourism development and the tourism area life-cycle model: A case study of Zhangjiajie National Forest Park, China. Tourism Management 29, pp. 841–856
- 34-Afrakhteh, H. 2008. Planning of Rural Settlements, Parham, Tehran. (in Persian)